

دانشنامه فلسفه استنفورد (۱۶)

درون‌نگری

اریک شوئیٹسگیل

ترجمه یاسر پوراسماعیل

سرشناسه: شویتسگیل، اریک، ۱۹۶۸ - م.
عنوان و نام پدیدآور: درون‌نگری/ اریک شویتسگیل؛ ترجمه یاسر پوراسماعیل.
مشخصات نشر: تهران: ققنوس، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری: ۱۴۲ ص.
فروست: دانشنامه فلسفی استنفورد؛ ۱۶/ دیر مجموعه مسعود علیا.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۷۸-۱۴۰-۶
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
یادداشت: کتاب حاضر ترجمه مقاله‌ای با عنوان «Introspection» از دایرةالمعارف «Stanford encyclopedia of philosophy» است.
یادداشت: واژه‌نامه.
یادداشت: کتابنامه.
یادداشت: نمایه.
موضوع: فلسفه - دایرةالمعارف‌ها
موضوع: درون‌نگری
موضوع: خود (فلسفه)
موضوع: آگاهی
شناسه افزوده: پوراسماعیل، یاسر، ۱۳۶۰ -، مترجم
رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۳ ۴۹۵ ش/ B51
رده‌بندی دبیری: ۱۰۳
شماره کتاب‌شناسی ملی: ۲۵۸۵۲۴۸

این کتاب ترجمه‌ای است از:

Introspection

The Stanford Encyclopedia of Philosophy

Eric Schwitzgebel, Apr 24, 2014

این مجموعه با کسب اجازه از گردانندگان دانشنامه
فلسفه استنفورد (SEP) منتشر می‌شود.

انتشارات ققنوس

تهران، خیابان انقلاب، خیابان شهدای ژاندارمری،

شماره ۱۱۱، تلفن ۴۰ ۸۶ ۴۰ ۶۶

دانشنامه فلسفه استنفورد (۱۶)

دبیر مجموعه: مسعود علیا

درون‌نگری

اریک شوئیتسگبل

ترجمه یاسر پوراسماعیل

چاپ اول

۱۶۵۰ نسخه

زمستان ۱۳۹۳

چاپ پڑمان

حق چاپ محفوظ است

شابک: ۶ - ۱۴۰ - ۲۷۸ - ۶۰۰ - ۹۷۸

ISBN: 978 - 600 - 278 - 140 - 6

www.qoqnoos.ir

Printed in Iran

۷۰۰۰ تومان

فهرست

پیشگفتار دبیر مجموعه	۷
درآمد	۱۱
۱. خصوصیات کلی درون‌نگری	۱۳
۲. تبیین‌های درون‌نگرانه در مقابل تبیین‌های غیر درون‌نگرانه از معرفت به خود	۲۳
۳. نقش درون‌نگری در روان‌شناسی علمی	۶۷
۴. دقت درون‌نگری	۸۱
کتابنامه	۱۱۹
واژه‌نامه انگلیسی به فارسی	۱۳۹
نمایه	۱۴۱

پیشگفتار دبیر مجموعه

بسیاری از کسانی که در ایران به نحوی از انحا کار فلسفی می‌کنند و با فضای مجازی اینترنت نیز بیگانه نیستند نام دانشنامه فلسفه استنفورد^۱ را شنیده‌اند و چه بسا از این مجموعه کم‌نظیر بهره نیز برده باشند. این دانشنامه حاصل طرح نیکویی است که اجرای آن در سال ۱۹۹۵ در دانشگاه استنفورد آغاز شد و همچنان ادامه دارد. به لطف کمک‌هایی که گردانندگان این مجموعه از آن‌ها برخوردار شده‌اند، متن کامل تمامی مقالات این دانشنامه در اینترنت به رایگان و به آسان‌ترین شکل در دسترس خوانندگان علاقه‌مند قرار گرفته است.

نگاهی به ساختار و مندرجات مقاله‌ها و مرور کارنامه نویسندگان آن‌ها، که عموماً در حیطه کار خویش صاحب نام و تألیفات درخور اعتنا هستند، گواهی می‌دهد که با مجموعه‌ای خواندنی مواجهیم. مجموعه‌ای که غالباً مدخل‌های مناسبی برای ورود به گستره‌های متنوع تأمل فلسفی به دست می‌دهد. به این اعتبار، می‌توان به جرئت گفت کسی که می‌خواهد اولین بار با مسئله یا مبحثی در فلسفه آشنا شود، یکی از گزینه‌های راهگشایی که پیش رو دارد این است که ابتدا به سراغ مدخل یا مدخل‌های مربوط به آن در این دانشنامه برود.

دانشنامه فلسفه استنفورد (به سرپرستی دکتر ادوارد ن. زالتا^۲)

1. *Stanford Encyclopedia of Philosophy* (SEP)

2. Edward N. Zalta

افزون بر این‌که پیوندی فراگیر میان فضای دانشگاهی و عرصه عمومی برقرار کرده، ویژگی‌های درخور توجه دیگری هم دارد. حجم بسیاری از مقاله‌های این دانشنامه چشمگیر است. ظاهراً دست نویسندگان در شرح و بسط کثیری از موضوعات و مباحث باز بوده است. دیگر این‌که در کنار مدخل‌های نام‌آشنا گاه به موضوعات و مسائل کم و بیش بدیعی پرداخته شده است که شاید در نظر اول ورودشان به دانشنامه‌ای فلسفی غریب بنماید و در عین حال خواننده را به بازاندیشی درباره دامنۀ تفکر فلسفی و نسبت آن با زیست‌جهان خویش فراخواند. کتابنامه‌های مندرج در پایان مقاله‌ها نیز، که معمولاً به دقت تدوین شده‌اند، یکی از محسنات این دانشنامه است که به‌ویژه به کار دانشجویان و محققانی می‌آید که می‌خواهند در زمینه‌ای خاص پژوهش کنند. این را هم نباید از نظر دور داشت که خاستگاه این دانشنامه به هیچ روی موجب نشده است که متفکران و مباحث فلسفه قاره‌ای نادیده گرفته شوند.

انتشار تدریجی این دانشنامه به زبان فارسی و فراهم کردن امکان مواجهه شمار هرچه بیش‌تری از خوانندگان علاقه‌مند با آن، چه‌بسا استمرار همان غایتی باشد که مورد نظر بنیان این طرح بوده است. بر این اساس، در گام نخست انتخابی اولیه از میان چند صد مدخلی که در دانشنامه آمده است صورت گرفته و کار ترجمه آن‌ها به سعی مترجمانی که با این طرح همکاری دارند به تدریج پیش می‌رود. ترجمه کل دانشنامه البته غایتی بلندپروازانه است، به‌ویژه با توجه به این‌که هنوز همه مقاله‌های آن به نگارش درنیامده‌اند. با این حال، تلاش بر این است که، در صورت فراهم بودن شرایط، انتشار این مجموعه استمرار پیدا کند و به سرنوشت مجموعه‌هایی دچار نیاید که آغازی چشمگیر داشته‌اند ولی دولتشان چندان پاینده نبوده است.

روال غالب این است که هر کدام از مدخل‌ها در یک مجلد منتشر شود، اما در مواردی که حجم یک مدخل از حداقل لازم برای این‌که به

هیئت مجلدی مستقل منتشر شود کم‌تر باشد، آن مدخل همراه با مدخل دیگری که با آن قرابت موضوعی دارد انتشار می‌یابد. به درخواست دکتر زالتا، نسخهٔ اساس ترجمه‌ها آخرین ویراستی خواهد بود که در بخش آرشیو دانشنامه درج شده است. و همین امر در چاپ‌های مجدد ترجمه‌ها مبنای قرار خواهد گرفت. در مرحلهٔ ویرایش، تمامی ترجمه‌ها سطر به سطر با متن انگلیسی مقابله خواهند شد تا عیار کار درخور این مجموعه باشد. در این میان تلاش می‌شود توازن شایسته‌ای میان احترام به سبک و زبان هر مترجم از یک سو و اقتضائات مجموعه از سوی دیگر به دست آید. طرح انتشار این مجموعه شاید فردی بوده باشد، اما اجرا و اتمام آن البته کاری جمعی است و با تلاش مشترک و همراهی دوستانی میسر می‌شود که به این کار دل می‌سپارند. افزون بر ترجمانی که در این طرح همکاری می‌کنند، سپاسگزار دیگرانی هستم که مساعدتشان پشتمان را اجرای شایستهٔ آن است. به‌ویژه از دکتر زالتا و سایر گردانندگان دانشنامه قدردانی می‌کنم که اجازه دادند مجموعه حاضر به زبان فارسی منتشر شود. همچنین، باید یاد کنم از آقای امیر حسین زادگان، مدیر انتشارات ققنوس، که زمینه اجرای طرح را فراهم کردند؛ آقای دکتر سید نصرالله موسویان، که یاری بی‌دریغشان برای این مجموعه بسیار مغتنم بوده است؛ آقای احمد تهوری، مدیر روابط عمومی انتشارات، که در تسهیل ارتباطات نقش مؤثری داشته‌اند؛ و آقای جهانگیر ملک‌محمدی و یکایک همکاران ایشان در بخش فنی انتشارات، که می‌کوشند این مجموعه با شکل و شمایل درخور منتشر شود.

مسمود علیا

زمستان ۹۲

[درآمد]

درون‌نگری، طبق کاربردی که این اصطلاح در فلسفه معاصر ذهن دارد، وسیله‌ای برای اطلاع یافتن درباره آن دسته از حالات یا فرایندهای ذهنی خود شخص است که هم‌اکنون در حال رخ دادنند یا شاید در گذشته‌ای بسیار نزدیک رخ داده‌اند. البته شما می‌توانید به همان صورتی که درباره ذهن دیگران اطلاع می‌یابید، درباره ذهن خودتان هم اطلاع پیدا کنید - یعنی از طریق خواندن متون روان‌شناسی، مشاهده حالات چهره (در آینده). بررسی بازخوانی‌های فعالیت مغز و توجه به الگوهای رفتار گذشته - اما عموماً تصور می‌شود که، علاوه بر این‌ها، می‌توانید به نحو درون‌نگرانه هم درباره ذهن خود اطلاع پیدا کنید به گونه‌ای که هیچ کس دیگری نمی‌تواند. اما درون‌نگری دقیقاً چیست؟ هیچ توصیف ساده‌ای از آن مقبولیت گسترده‌ای نیافته است.

درون‌نگری مفهومی کلیدی در معرفت‌شناسی است، زیرا غالباً تصور می‌شود که معرفت درون‌نگرانه به طور ویژه‌ای

مطمئن، و شاید حتی مصون از تردید شکاکانه، است. همچنین، غالباً تصور می‌شود که معرفت درون‌نگرانه بی‌واسطه‌تر یا مستقیم‌تر از معرفت حسی است. به هر دوی این خصوصیات ادعا شده درون‌نگری در تأیید این اندیشه استناد شده است که معرفت درون‌نگرانه می‌تواند به عنوان مبنا یا بنیاد انواع دیگر معرفت عمل کند.

درون‌نگری برای فلسفه ذهن نیز محوری است؛ هم به عنوان فرایندی که به‌خودی‌خود شایسته مطالعه است و هم به عنوان مرجع داور و استناد برای سایر ادعاهای مربوط به ذهن. فیلسوفان ذهن نظریه‌های گوناگونی را درباره ماهیت درون‌نگری مطرح می‌کنند؛ و غالباً تصور می‌شود که ادعاهای فلسفی درباره آگاهی، عاطفه، اراده آزاد، این‌همانی شخصی، فکر، باور، خیال، ادراک حسی و سایر پدیده‌های ذهنی لوازم درون‌نگرانه دارند یا باید در معرض تأیید درون‌نگرانه قرار گیرند. به دلایل مشابهی، روان‌شناسان تجربی نیز از دقت احکام درون‌نگرانه و نقش درون‌نگری در علم ذهن بحث کرده‌اند.